CRONICA

anul XVIII. nr. 37
vineri, 14 septembrie 2018
Publicație săptămânală a românilor din Ungaria
Preț: 100 Ft
(cu abonament: 67 Ft)
www.atruroman.hu/cronica

Starea vremii: 14–20 septembrie	14 vineri	15 sâmbătă	16 duminică	17 luni	18 marți	19 miercuri	20 joi
ziua	28°C	25°C	24°C	25°C	27°C	28°C	28°C
noaptea	16°C	18°C	17°C	17°C	15°C	18°C	17°C

0 000158845706 18037

Tradiție și prezent

Comisia pentru Relații Sociale a Consiliului Județean Bichiș face apel solicitând propuneri pentru decernarea distincției **„Pentru Naționalități”.**

Prin decizia 11/2015. (IX.11) Adunarea Generală a Consiliului Județean a înființat un premiu pentru naționalități, cu scopul de a premia acele persoane sau organizații care depun un efort substanțial la păstrarea şi promovarea culturii, tradițiilor, obiceiurilor, identității şi limbii materne.

Propunerile se pot face până la data de ***1 noiembrie***, la Biroul Consiliului Județean (Bichişciaba, str. Árpád, nr. 18, pentru *Kurucz Márta* sau la e-mail: kurucz.marta@bekesmegye.hu.

Premierea se va face în cadrul unei manifestări festive.

Editorial

Colectivul redacțional

Concluziile unui festival

Festivalul Gastronomic, organizat recent la Giula de Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria în colaborare cu Centrul de Informare și Documentare al AȚRU a readus în prim-planul atenției patrimoniul imaterial românesc și apetitul concetățenilor noștri de a petrece împreună timp de calitate. Sute de români, din țară și din străinătate, au ales să se reunească și să își împărtășească gândurile, să facă schimb de experiență, să discute într-un ambient plăcut planurile lor de viitor. A fost un prilej cu care am revăzut fețe cunoscute, dar și oameni noi ce au ales să ni se alăture cu bucurie și cu mândrie, integrându-se în frumoasa familie a românilor activi din Ungaria.

Un astfel de eveniment nu transmite doar mesajul bucătarilor (deși nu este nici el neglijabil). El vorbește, în primul rând, despre comunitate, despre spiritul de echipă, despre cum putem și trebuie să fim împreună, în bună înțelegere, în activități care ne întăresc. Un colectiv omogen, cu aspirații comune, cu același set de valori, cu preocupări similare este un colectiv funcțional, care se dezvoltă armonios și corect.

Prezența oficialităților alături de participanții la competiție și de public este o reasigurarea a legăturii strânse dintre decidenți și comunitate. Faptul că, aproape fără excepție, personalitățile cele mai importante ale etniei românilor din Ungaria au răspuns invitației, că s-au întreținut cu cei prezenți, s-au implicat și au fost împreună, ne demonstrează apropierea reprezentanților de cei pe care îi reprezintă. De aceea, Festivalul Gastronomic este și o ocazie pentru ca legăturile dintre noi să se întărească și să se creeze fire afective care vor trece testul timpului.

Nu în ultimul rând, trebuie apreciată participarea numeroasă, de la an la an tot mai mare, a românilor din țara mamă. Schimbul de obiceiuri, interacțiunile, ne ajută să creionăm un viitor în care relațiile dintre noi vor fi mult mai apropiate, așa cum este și firesc.

În final, un cuvânt de recunoștință pentru statul maghiar, care a finanțează activitățile noastre. Fără contribuția financiară și morală substanțială a Guvernului ungar, fără solidaritatea acestuia cu cauza românilor din Ungaria, nici Festivalul Gastronomic și nici alte evenimente importante pentru noi nu ar putea avea loc!

Întâlnirea românilor de pretutindeni

Autoguvernarea de Naționalitate Română din Százhalombatta, președinte *Cristina Zimmermann*, a organizat, sâmbătă, 25 august, o nouă ediție a *Întâlnirii românilor de pretutindeni.* La eveniment au participat români din localitate dar și oaspeți din Budapesta, membrii autoguvernărilor din Újpest, președinte *Gheorghe Jancsin,* Csepel, președinte *Bodnár Zoltán* și viceprimarul orașului Százhalombatta, *Sinka László.*

O fost o întâlnire de suflet, unde s-a gătit românește (ciorbă de văcuță, mămăligă cu brânză de burduf, clătite cu urdă, zacuscă, mititei și prăjituri cu miere de albine, cu prune, afine și mure, cozonaci cu rahat și multe alte bunătăți), s-a socializat, s-au legat prietenii, s-au discutat proiecte noi. Voia bună a fost completată de artistul *Csáki Tibor.*

„A fost un eveniment reușit, la care am avut ca oaspeți prietenii din Budapesta. Inițiativa organizării a vizat întâlnirea românilor, păstrarea și promovarea tradițiilor, obiceiurilor strămoșești, limba și spiritualitatea românească. Ne dorim perpetuarea acestei manifestări și mulțumim Ministerului Resurselor Umane pentru susținere și finanțare" – ne-a declarat președintele *Cristina Zimmermann.*

Delia

S-a sunat de intrare!

Școala Generală „Lorántffy Zsuzsanna" din Pocei și-a deschis porțile pentru un nou an școlar. Festivitatea de deschidere a avut loc luni, 3 septembrie, prin cuvântul doamnei director *Molcsán Piroska*, după care elevul clasei a doua, *Mándoki Attila*, a recitat versuri adecvate momentului. Școlarii din cele două clase întâi, după depunerea jurământului, au primit de la doamnele învățătoare insigna școlii, iar prin dans și poezie au salutat noul an școlar. Programul s-a încheiat cu versurile recitate de eleva clasei a VIII-a, *Sutak Shalome*.

Spor la treabă, dragi elevi și cadre didactice!

Nagyné Kelemen Mónika

Ziua Județului Bichiș

Autoguvernarea Județului Bichiș, bazată pe succesul anilor precedenți, a organizat o nouă ediție a Zilei Județului, la care au venit participanții și întreprinzătorii din regiune și chiar de dincolo de frontiere. Evenimentul a fost patronat de *dr. István Nagy*, ministrul Agriculturii, iar oaspeți de onoare au fost invitați din județele Arad și Bihor, România. Manifestarea a avut loc în Piața Sfântu Ștefan, cu standuri numeroase, lume multă și program pe măsură.

În mod tradițional, au fost prezentate vestigiile și patrimoniul cultural al regiunii, dar și a altor 30 de localități din județele limitrofe. În acest an a avut loc și un târg de artizanat și o piață la scară redusă, cu aproape 80 de meșteșuguri și producători de produse alimentare.

Naționalitățile județului și-au prezentat comorile culturale prin prestații scenice și expoziții, iar gastronomia lor a putut fi degustată. Etnia română a fost reprezentată, prin intermediul Autoguvernării de Naționalitate Română a Județului Bichiș, de către Ansamblul „Doina Bihorului", condus de *Gheorghe Gros,* care a și interpretat câteva melodii românești alături de *Edit Fodor* și de Asociația Țesătoarelor Pensionare din Leucușhaz. I-au însoțit: *Eva Bocior Karancsi*, președinte, *pr. Teodor Marc*, vicepreședinte, *Gheorghe Santău*, membru și președinte al românilor din Leucușhaz, *Szűcsné Gergely Györgyi*, primarul Leucușhazului. Standul românesc s-a bucurat și de

vizita președintelui Consiliului Județean, *Zalai Mihály,* care la orele după-amiezii a tăiat tortul manifestării.

Programul a fost pe gustul tuturor. Au defilat garda militară, ofițeri în rezervă, polițiști de frontieră, ofițeri de gardă, membri ai forțelor armate și anti-tero, care au organizat o demonstrație specială, dar și fanfare și organizații culturale.

Delia

Despre știința medicală sau despre cum trebuie să ajuți oamenii în suferință

Din serialul de interviuri cu foști elevi ai Liceului „N. Bălcescu”

Patrik Paksi

Christofer Paksi

Ca observatori ai vieții cotidiene, așa cum suntem foarte mulți dintre noi, dar și comentatori ai unor evenimente care se desfășoară sub ochii noștri, putem afirma cu certitudine că traseul pe care îl urmează fiecare dintre noi în această viață nu este la voia întâmplării. De altfel, cine nu cunoaște deviza atât de vehiculată astăzi: „Nimic nu este întâmplător”?

Fiecare individ are o chemare către un anumit domeniu de activitate pe care îl urmează neabătut și care va deveni modul său de viață, profesiunea sa de credință. Mulți cred însă că depinde numai de voința proprie să reușești în viață într-un anumit domeniu. Din fericire nu este chiar așa, iar cei care se bazează pe asemenea logică rămân neîmpliniți, riscând un viitor iluzoriu.

Omul, ca ființă superioară, este poate cel mai complex în alcătuirea și intimitatea sa. Cine se apropie cu mult interes și pasiune de cunoașterea sa, constată complexitatea dar și măreția omului dual, alcătuit din trup și suflet.

Am stat recent de vorbă cu doi frați, *Patrik Paksi,* absolvent al Facultății de Medicină din Târgu-Mureș, viitor medic la Spitalul „Pándy Kálmán” din Giula, precum și cu *Christofer Paksi*, absolvent al Liceului „N. Bălcescu” din Giula, în acest an, și viitor student la aceeași Facultate de Medicină din Târgu-Mureș. Între altele i-am întrebat pe cei doi frați cum de s-au orientat către studiul medicinii și implicit al cunoașterii sistemului fiziologic complex al omului. Mi-au spus că materiile preferate spre care au avut mai multă aplecare au fost pentru ambii biologia, chimia și istoria și că, încă din timpul studiilor liceale s-au hotărât să urmeze medicina, pentru că nimic nu este mai nobil decât să ajuți omul în suferință, să-l ajuți să se integreze în societate, tratându-l de bolile de care suferă.

Am vorbit și despre faptul că la Medicină trebuie să înveți toată viața, că este cea mai grea facultate prin complexitatea informațiilor ce trebuie însușite, dar și de faptul că trebuie ca această meserie să o faci cu pasiune și cu mult suflet.

Patrik Paksi s-a născut în anul 1992, la 1 noiembrie, în Giula. Locuiește cu părinții săi și fratele *Christofer* în Micherechi. Diferența de vârstă între cei doi frați este de 7 ani, *Christofer* fiind născut în anul 1999. Școala primară și gimnaziul le-a urmat în Micherechi, unde a avut-o ca dirigintă pe doamna *Árgyelánné Martyin Anna*. Ca majoritatea copiilor din Micherechi, s-a înscris la Liceul „N. Bălcescu”, în anul 2007, unde l-a avut diriginte pe prof. *Robert Sălăjan.*

– Patrik, care profesori ți-au fost mai aproape în timpul liceului?

– Domnul diriginte *Robert Sălăjan*, domnul profesor *Teodor Martyin* care ne-a predat chimia, doamna *Mariana Orosz*, profesoară de limba și literatura maghiară. La liceu a fost o perioadă foarte frumoasă, când am legat prietenii pe viață cu colegii mei și am hotărât ce vreau să fac după absolvire. Discutând cu profesorii despre viață, mă sfătuiau să devin medic stomatolog. În anul III de liceu mă hotărâsem deja să urmez Medicina Generală. Mai apoi interesându-mă unde ar fi mai potrivit pentru mine să studiez, la Târgu-Mureș am găsit de cuviință că este locul potrivit având în vedere că aici partea teoretică se predă în mai multe limbi între care și limba maghiară. Cu toate că părinții mei sunt români și vorbim acasă și românește, în momentul în care am intrat la Medicină cunoștințele mele de limba română nu mă încurajau să abordez partea teoretică în domeniu în limba română, ci în limba maghiară. Pentru mine era important să înțeleg cât mai bine partea teoretică, iar apoi partea practică am făcut-o în limba română.

– Cum ți s-au părut materiile de studiu în facultate?

– Toată lumea știe că Medicina nu este ușoară. Am avut dificultăți la început din cauza limbii materne, adică româna, ca și mulți alți colegi care erau din străinătate, dar pe parcurs m-am obișnuit atât cu materiile de studiu, cât și cu profesorii care erau foarte exigenți la examene. Mediul universitar te formează ca om, pentru că trebuie să fii conștient de implicațiile meseriei pe care ți-ai ales-o, mai ales că succesul sau insuccesul muncii tale se răsfrânge asupra oamenilor, asupra sănătății lor. Câtă responsabilitate are un medic care are în mână viața oamenilor!

– Cum ai suportat șocul emoțional al despărțirii de familie?

– Cred că este unul dintre cele mai grele lucruri pe care le-am suportat, având în vedere că eram mereu acasă cât am fost la liceu, la Giula. Situația aceasta a afectat foarte mulți dintre colegii mei care veniseră la Târgu-Mureș să studieze Medicina și care au trebuit și ei să suporte acest șoc emoțional. Totul însă a fost în regulă pe parcurs, la existența unui nou mod de viață, noi tinerii, adaptându-ne foarte repede. Și aici am legat prietenii cu colegii mei. Este adevărat că la Medicină se învață foarte mult dar și satisfacțiile sunt pe măsură. În facultate ne-am și distrat, ne-am simțit bine și cu siguranță nu vom uita niciodată această viață frumoasă petrecută pe băncile Facultății de Medicină din Târgu-Mureș.

L-am chestionat pe *Patrik* în legătură cu lucrarea de licență. Mi-a mărturisit că încă nu este finalizată, că o va susține în această toamnă și că are coordonator pe prof. univ. dr. *Török Imola*.

Tema lucrării de licență este în domeniul gastroenterologiei și are la bază un studiu comparat de date statistice în domeniu, între spitalul din Giula și cel din Târgu Mureș.

Christofer Paksi, fratele lui *Patrik,* a absolvit anul acesta liceul „N. Bălcescu” cu note foarte bune, fiind recompensat cu „Placheta Bălcescu” și apreciat de conducerea liceului pentru contribuția pe care a avut-o în plan cultural, ca membru de bază în echipa de dansuri a liceului, a trupei de teatru și participând la multe alte activități culturale organizate de conducerea liceului.

Christofer este născut în anul 1999, la Giula, dar a locuit cu familia sa la Micherechi, unde a urmat Școala Primară, clasele 1–3, după care din clasa a 4-a a fost elev al Școlii Generale „N. Bălcescu” unde a avut-o dirigintă pe doamna *Ana Juhász*. A făcut naveta Micherechi-Giula. După absolvirea Școlii Generale a urmat liceul românesc ca internist, având-o ca dirigintă pe doamna *Vera Cser*, cu care s-a înțeles foarte bine.

– Acum, că ai absolvit liceul și ai fost admis la Facultatea de Medicină din Târgu-Mureș, cu ce sentimente te desparți de această perioadă petrecută la Giula?

– A fost o perioadă frumoasă a vieții mele cât am învățat la Giula, de care îmi voi aminti toată viața. Aici am petrecut ani foarte frumoși din viața mea. Așa cum se știe, anii de liceu nu se uită niciodată. Îmi voi aminti cu drag de profesorii mei, de conducerea liceului, de doamna dirigintă dar și de bunii mei prieteni din echipa de dansuri condusă de domnul profesor *Mihai Cserháti*, având ca instructor pe domnul profesor *Ioan Nedró.*

– Cu siguranță că fratele tău, Patrik, te-a canalizat către Facultatea de Medicină din Târgu-Mureș. Ce ne poți spune despre asta?

– Am discutat mult cu fratele meu despre această oportunitate, chiar am fost la el la Târgu-Mureș și mi-a plăcut tot ce am văzut acolo. Dar n-a fost numai acest motiv. Materiile pe care le-am aprofundat în liceu au fost biologia, chimia, ceea ce m-a determinat să îmi îndrept gândul către studiul medicinii deoarece vreau să ajut oamenii și să învăț ce potențial oferă medicina pentru sănătatea fizică și mentală a bolnavilor. Sunt frumoase aceste proiecte, nu?

La fel spunem și noi, sunt frumoase și interesante, iar părinții tăi și ai fratelui tău pot fi mândri de voi, și probabil că nu le este ușor să vă susțină financiar. Vă felicităm și noi pentru tot ce ați realizat până acum și vă dorim în continuare succes în viața cotidiană și profesională.

Să fiți medici buni și să ajutați toți oamenii aflați în suferință. Să auzim de noi și noi succese ale voastre, de care să ne bucurăm cu toții!

În încheiere, doresc să vă mulțumesc pentru acest interviu acordat ziarului „Cronica”, cu speranța că ne vom mai întâlni la o „parolă”, pentru că acest timp de discuție a fost realmente foarte plăcut. Mult succes!

Petru Puşcaş

Slujire Arhierească la Micherechi, la Praznicul Nașterii Maicii Domnului

La Praznicul Nașterii Maicii Domnului (8 septembrie), *Preasfințitul Părinte Siluan,* Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, s-a aflat în mijlocul credincioșilor ortodocși români din Micherechi, cinstind-o așa cum se cuvine, împreună cu aceștia, pe Maica Domnului, la Sărbătoarea de peste an ce ne amintește de Nașterea Sa și de începutul mântuirii noastre.

Din soborul slujitor au mai făcut parte părintele paroh *Ioan Bun* și arhidiaconul *Emanuel Văduva,* de la Catedrala Episcopală din Giula, iar răspunsurile liturgice au fost date de cântărețul Parohiei.

În cuvântul de învățătură, Ierarhul a subliniat importanța sărbătorii și bucuria duhovnicească ce însoțește întotdeauna acest Praznic, al Nașterii Maicii Domnului, care este rod al rugăciunilor îndelungate ale părinților ei vârstnici, Drepții Ioachim și Ana și a venit în această lume printr-o minune săvârșită de Bunul Dumnezeu, în ciuda limitelor umane firești, arătând că acolo unde binevoiește El, toate sunt cu putință, și mai ales celui ce crede. Maica Domnului, prin viața ei curată, de rugăciune, credință, smerenie și bunăcuviință, s-a arătat ca o floare aleasă a neamului omenesc și s-a învrednicit ca dintr-însa, fără împreunare bărbătească, să ia Trup Fiul Celui Preaînalt, Domnul nostru Iisus Hristos, Care prin Jertfa Sa Răscumpărătoare de pe Cruce, S-a făcut Domn și Mântuitor al lumii întregi. Dincolo de frumusețea și puritatea acestui Praznic, Nașterea Maicii Domnului este și un sprijin puternic al familiei creștine și găsește încă rezonanță astăzi în atâtea suflete de creștini, care cred în Dumnezeu și o cheamă în ajutor pe Maica Domnului. Ierarhul a evocat și faptul că, începând de acum 5 ani, din 8 septembrie 2013, Praznicul Nașterii Maicii Domnului a devenit și cel de-a doilea hram al Parohiei Micherechi, proclamat într-un moment solemn, la împlinirea a 240 de ani de la prima atestare documentară a Parohiei Micherechi și în prezența Moaștelor Sfinților Împărați Constantin și Elena, aduse pentru închinare, de la București, de *Preasfințitul Părinte Varsanufie Prahoveanul,* Episcop-Vicar Patriarhal, la vremea aceea și Delegat al *Preafericitului Părinte Patriarh Daniel*, pentru Sărbătoarea de la Micherechi. De atunci, Maica Domnului a devenit Ocrotitoare specială a bisericii din Micherechi, alături de Sfinții Arhangheli Mihai și Gavriil, hramul principal al bisericii.

La vremea cuvenită, Ierarhul i-a împărtășit cu Sfintele Taine, pe copiii și credincioșii care s-au pregătit pentru aceasta.

Prima biserică din Micherechi a fost construită în anul 1770 și avea turnul din lemn, iar biserica actuală, din zid, a fost făcută între anii 1836-1849, pe locul aceleia, având hramul Sfinții Arhangheli Mihai și Gavriil, iar din anul 2013, primind și al doilea hram, la Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului.

BPEORU

Serată de binefacere a Asociației „Miruna”, la Micherechi

Sâmbătă, 8 septembrie, în Casa de Cultură „Gheorghe Dulău”, din Micherechi, a avut loc o serată de binefacere organizată de Asociația „Miruna”, a tinerilor și credincioșilor ortodocși din această localitate, în scopul exprimării recunoștinței față de cei care au sprijinit-o în acțiunile ei caritative, dar și pentru a aduna noi fonduri, pentru activitățile viitoare.

La eveniment au luat parte *Preasfințitul Părinte Siluan,* Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, părintele *Ioan Bun*, parohul Micherechiului, arhidiaconul *Emanuel Văduva*, de la Catedrala Episcopală din Giula, *Robert Ruja*, președintele Asociației „Miruna”, *Margareta Tat*, primarul Micherechiului, viceprimarul *Berthold Netea*, *Ana Ruja,* directorul Școlii Generale din Micherechi și alți circa 120 de invitați din localitate, dar și din alte părți.

Asociația caritativ-socială Miruna cuprinde în prezent 18 membri și a fost înregistrată la Tribunalul din Giula în data de 1 octombrie 2017, dar a luat ființă în jurul unui grup de tineri ortodocși din Micherechi, care încă din anul 2007, după o întâlnire la Giula, cu *Preasfințitul Părinte Episcop Siluan,* au luat inițiativa și au primit binecuvântare pentru a se implica în activități sociale, în scopul ajutorării unor familii sărace, din Ungaria și România. Astfel, tinerii din Micherechi, cu sprijinul altor credincioși, al Primăriei și Parohiei din localitate, dar și al oamenilor din diferite localități din împrejurimi, au început ca anual, în Postul Crăciunului, dar nu numai, să adune tone întregi de îmbrăcăminte, încălțăminte, aparatură electrocasnică, sau de uz medical, piese de mobilier, jucării pentru copii, alimente neperisabile și alte produse, pe care le-au împărțit atât la Casa de copii din Salonta, cât și la zeci și sute de familii nevoiașe din foarte multe localități și așezăminte sociale, din România, din județele Arad, Bihor, Sălaj, Alba Iulia, etc., dar și din Ungaria. Aceste activități s-au înmulțit constant, de la an la an, implicând cu bucurie mulți oameni și tineri care au strâns aceste produse, iar mai apoi le-au și împărțit la cei destinați, cu sprijinul unor Parohii, Primării și Asistenți Sociali din localitățile prin care au trecut. De multe ori, în împărțirea ajutoarelor, tinerii și oamenii din Micherechi au fost însoțiți de Ierarh și de alți Clerici.

Ca un obiectiv suplimentar, care a dat ulterior și numele Asociației, a fost și strângerea de fonduri pentru ajutorarea unor copii, sau tineri, ce au avut nevoie de intervenții medicale mai complexe la Spitale din Ungaria (Seghedin și Giula), conlucrând în acest sens și cu alte asociații de profil din România. Între acești tineri s-a numărat și tânăra *Miruna Indrie,* din Tulca, care are în prezent 10 ani și în 2014 a suferit o intervenție chirurgicală cardiacă la Clinica din Seghedin, iar acum a luat parte, împreună cu mama ei, la serata de binefacere de la Micherechi.

Programul seratei a cuprins o piesă de teatru cu caracter religios, oferită cu talent de 12 dintre cei aproximativ 80 de copii de la Căminul pentru copii din Salonta, unde tinerii din Micherechi au fost de nenumărate ori, pentru a le oferi produse alimentare, dar și diferite programe culturale și recreative pentru cei care trăiesc acolo, începând de la vârsta de 3 ani și până când își găsesc un rost în viață, și care, la rândul lor, în întregime, au fost invitați la Ziua Copilului, ținută în multe rânduri, la Micherechi.

De asemenea, în cadrul seratei, a mai avut loc un program folcloric, de dansuri populare, executate cu multă însuflețire și pricepere de tinerii din Ansamblul Folcloric „Gheorghe Nistor”, din Micherechi, precum și un film de prezentare a câtorva dintre activitățile caritative de împărțire de ajutoare, desfășurate în ultimii trei ani.

Cuvinte de apreciere, la adresa Asociației și de mulțumire pentru sprijinul acordat, au fost rostite în deschiderea seratei de domnul președinte *Robert Ruja*, care este foarte apreciat de consătenii săi, de *Preasfințitul Părinte Episcop Siluan*, de *Ana Ruja* și *Margareta Tat.*

Toți cei prezenți au fost poftiți apoi la cină, biletele pentru această manifestare având și un scop caritativ.

În luna octombrie va începe o nouă acțiune de colectare a produselor pentru familiile care vor fi ajutate în această iarnă, în perioada de Crăciun, iar în acest scop, Asociația „Miruna” a încheiat și un contract de colaborare pe 10 ani, cu Primăria din Micherechi, care le-a oferit spațiu de depozitare pentru aceste produse.

BPEORU

Primul sunet de clopoțel la Liceul, Școala Generală și Căminul de Elevi „N. Bălcescu”

Zilele vacanței de vară s-au scurs poate... prea repede. A început școala! A început pentru tinerii noștri o nouă etapă a vieții, cea a provocării, a acumulării de informații, a dezvoltării ca și individ. Este vorba despre o perioadă în care bobocii leagă noi prietenii, când colegii de clasă, prietenii se revăd, când orele de clasă par fără sfârșit iar vacanțele de toamnă și primăvară parcă inexistente... dar totuși, bucuria revederii este clar vizibilă pe fețele elevilor, a dascălilor noștri.

Manifestarea de deschidere a anului școlar 2018–2019 a Liceului, Școlii Generale și Căminului de Elevi „N. Bălcescu” a avut loc duminică, 2 septembrie cu începere de la ora 16. Evenimentul a fost deschis de doamna director *dr. Maria Gurzău Czeglédi,* care și-a exprimat prin cuvinte alese bucuria de a reveni printre elevi, colegi, părinți și bunici în noul an școlar dar nu înainte de a saluta prezența la această manifestare a domnului *Tolnai Péter*, vicepreședinte al Consiliului Județean Bichiș, *Elena Gaál Kondoros, Maria Markné*, foste directoare adjuncte ale acestei unități de învățământ, *Zorica Bordás,* cea care a fost timp de 36 de ani învățătoare în cadrul Școlii Generale „N. Bălcescu”. În alocuțiunea sa doamna director a amintit cele mai importante programe desfășurate în cadrul unității de învățământ în fruntea căreia se află amintind câteva metode practice și moderne de predare-învățare pe care dascălii le aplică cu scopul de a performa învățământul bilingv, a prezentat ultimele investiții realizate.

Doamna director a propus un moment de reculegere în amintirea celor care au fost: preoteasa *Maria Juhász Misarăș*, prima dăscăliță de naționalitate română de pe aceste meleaguri și autoare a mai multor manuale școlare; *Florica Radici Gergely*, cea care a condus aproape 20 de ani biroul economic al școlii românești din Giula. Și pentru că pe data de 31 august a fost serbată Ziua Limbii Române, edilul școlii a spicuit citate alese potrivite acestui eveniment dedicat limbii noastre strămoșești.

Totodată au fost prezentate noile cadre didactice după cum urmează: *Iuliana Machhour,* profesor de desen, *Tiberiu Berényi*, profesor de sport și soții *Szántó József* și *Angela*, profesori de limba engleză. *Maria Gurzău Czeglédi* a ținut să felicite în cadrul acestei manifestări pe doamna *Maria Görbedi Marc*, care de curând a împlinit frumoasă vârstă de 70 de ani. Nu a uitat nici de fosta învățătoare, *Zorica Bordás*, cea care timp de 36 de ani a activat în cadrul școlii noastre, mulțumindu-i și pe această cale pentru munca și devotamentul de care a dat dovadă pe parcursul anilor, pentru dragostea și afecțiunea față de elevi.

Maria Márkné

Zorica Bordás și dr. Maria Gurzău Czeglédi

Zorica Bordás și-a început activitatea de cadru didactic în anul 1978, la Școala Generală din Szabadkígyós, iar după trei ani de zile își face transferul la școala românească din Giula. Doamna învățătoare *Zorica,* a intrat în sala de clasă mereu cu zâmbetul pe buze. Este acel gen de învățătoare cu care, indiferent unde te întâlneai, o găseai mereu zâmbitoare, cu o voce plină de energie. A făcut timp de 40 de ani lucrurile cu bucurie, astfel încât, fiecare zi să fie unică pentru copii. A găsit și în cel mai mic lucru ceva amuzant, relaxant, de care cei mici să se bucure, să fie atrași. În anul 1991, a primit titlul „Cel mai bun pedagog tânăr”, un titlu adresat doar pedagogilor care aveau vârsta de până la 30 de ani, apreciere de care este foarte mândră chiar și în ziua de azi. Zâmbetul și intenția de a oferi, a ajuta pe cei din jur, sunt elementele care o caracterizează cel mai bine și care, nu pot fi neevidențiate de către colegi, respectiv elevi. „...un zâmbet blând care dăruiește...” astfel o descrie *dr. Maria Gurzău Czeglédi*, directorul unității de învățământ „N. Bălcescu”, pe *Hajnika néni*. De-a lungul anilor a pregătit sute de elevi la diferite concursuri de povestire, recitare, competiții, la care elevii s-au clasat pe locurile fruntașe, făcând cunoscută școala românească și în alte regiuni. În anul 2016 doamna învățătoare s-a bucurat de premiul și recunoștința din partea Consiliului Local Giula, acordat în cadrul manifestării dedicate Zilei Pedagogului, la propunerea doamnei director *dr. Maria Gurzău Czeglédi.*

Școala noastră a întâmpinat cu această ocazie 25 de școlari care au călcat pentru prima dată pragul unității de învățământ și care, vor fi îndrumați de doamna învățătoare *Tünde Cséffán Kóra,* iar după masa au ca și profesor îndrumător pe doamna *Maria Szucsigán*, mititeii fiind primiți cu mici cadouri și câte un balon.

Elevii de liceu, în număr de 39, au fost întâmpinați de diriginții *Vera Cser* (clasa a IX-a A) și *Robert Sălăjan* (clasa a IX-a B).

Fie ca noul an școlar să ne aducă tuturor, elevi, părinți, cadre didactice, multe împliniri și succese!

Corina

Clopoțelul a sunat!

La Școala Generală din Apateu festivitatea de deschidere a noului an școlar a avut loc luni, 3 septembrie, deschisă prin cuvântul festiv al doamnei director *Vad Erzsébet*. La eveniment a fost prezent și primarul *Tarsoly Attila*.

Au pășit pragul școlii pentru prima dată, 11 școlari.

Un moment deosebit a fost înmânarea unor mici cadouri (caiete și creioane) de către elevii clasei a opta bobocilor și doamnei învățătoare.

Anul acesta efectivul elevilor care vor face naveta din alte localități va fi de 28. La școală, fiecare materie va fi predată de un cadru didactic de specialitate, completându-se cu cadre didactice de la școala din Magyarhomorog, Bedeu și Oradea.

J. Vmirjáncki

Excursie în țara mamă

Autoguvernarea de Naționalitate Română din Leucușhaz, împreună cu Asociația Românilor din aceeași localitate, au organizat în zilele de 23–26 august, o excursie în țara mamă, România, cu scopul de a cunoaște și admira locuri și monumente ale naturii care au o mare importanță patrimonială, dar și de a întări legăturile de prietenie, cu oameni din acele locuri. Traseul excursiei a fost bine stabilit de la început de către domnul *Gheorghe Santău*, președintele Autoguvernării de Naționalitate Română din Leucușhaz, care a făcut întregul demers în vederea reușitei depline a acestui proiect cultural. Pentru aceasta s-a luat legătura cu proprietarii locului de cazare, Pensiunea Csiki din Băile Harghita, după care a fost stabilit traseul celor patru zile de ședere în această atât de frumoasă zonă montană din România.

În dimineața zilei de joi, 23 august, autocarul cu 45 de persoane, a pornit la drum pe traseul vama Micherechi – Oradea – Cluj – Târgu Mureș – Băile Harghita – Pensiunea Csiki. Întregul grup de la Leucușhaz, pe tot cuprinsul traseului, s-a simțit foarte bine, buna dispoziție fiind cea care a pus stăpânire pe toți.

Ajungând la Târgu Mureș, după amiaza au vizitat Catedrala Ortodoxă Buna Vestire, un edificiu care domină centrul orașului, construit în stil neo-bizantin. Aici se poate admira iconostasul impozant dar și pictura murală în tehnica fresco, care are un puternic impact emoțional asupra turiștilor prezenți în acest măreț edificiu de artă religioasă. După vizitarea acestui sfânt locaș, în programul liber ales au mai fost vizitate clădirea impresionantă a Palatului Administrativ al orașului, Parcul Rozelor și Turnul cu Ceas. Către seară, întregul grup s-a îndreptat către locul de cazare la Băile Harghita, Pensiunea Csiki, unde au avut ocazia să deguste o cină cu bunătăți culinare, o ciorbă românească dar și specialități de carne cu afine. A fost o cină pe cinste după care întreg grupul a mers la culcare obosiți de drum.

Ziua a doua – grupul excursioniștilor a vizitat casa memorială *Benedek Elek*, dar și monumentul ridicat în cinstea acestuia. La Bățarii Mici au vizitat o moară funcțională din anul 1836. Următorul obiectiv a fost orașul Sfântul Gheorghe în care au admirat Piața Libertății, un punct turistic atât de iubit de localnici. Tot aici au vizitat și Catedrala Ortodoxă precum și alte obiective turistice de interes între care Muzeul Național „Kós Károly Székely”, o casă din secolul al XVIII cu târnață și o poartă tradițională din lemn sculptat, Liceul „Székely Mikó”, construit de groful *Mikó Imre*, Teatrul „Tamási Áron”, Turnul cu Ceas și bazarul. Cina a fost servită într-o locație deosebită, cu toții bucurându-se de varietatea bucatelor de pe masă dar și băuturile alese din care n-a lipsit pălinca și berea.

Ziua a treia – au vizitat localitatea Covasna, un centru al turismului balnear apoi localitatea Zagon, unde au participat la Ziua Culturală. Tot aici s-a vizitat curia papală Mikes Szent Kereszty, mai apoi la Muzeul Național Secuiesc s-au întreținut cu actorii *Mikes Kelemen, Kiss Manyi, Csutak Vilmos,* directorul muzeului, unde au admirat expoziția omagială dedicată poetului și scriitorului *Domokos Géza.* Din păcate datorită timpului foarte scurt, nu s-a putut vizita Catedrala Ortodoxă și clădirea muzeu a unei școli. La cină au servit ciorbă iar felul doi șnițel cu garnitură de legume, mămăliguță cu brânză de oaie. Ziua a patra a fost o zi surpriză pentru întreg grupul, pentru că au vizitat acele „moffeta”, care nu sunt altceva decât gaze care ies din pământ iar acestea folosite cu știință ajută la vindecarea unor boli.

La întoarcere, către casă, au vizitat Cheile Turzii, iar cina au servit-o la Piatra Craiului, unde ciorba și mititeii au făcut deliciul grupului.

După patru zile de călătorie în țara mamă, excursioniștii din Leucușhaz s-au întors acasă mulțumiți de cele văzute și auzite, cu dorința fermă ca la anul să exploreze și alte locuri minunate.

Petru Puşcaş

Prim-balerini ai Operei Naționale București invitați la Gala Internațională de Balet de la Pécs

Institutul Cultural Român Budapesta susține participarea artiștilor *Cristina Dijmaru* și *Bogdan Cănilă*, prim-balerini ai Operei Naționale București, la Gala Internațională de Balet de la Pécs din data de 18 septembrie 2018, ora 19.00, Centrul Kodály (Promenada Breuer Marcell nr. 4, 7621, Pécs).

Gala Internațională de Balet este organizată în cadrul celei de a 12-a ediții a Festivalului Internațional de Dans de la Pécs, din perioada 14–19 septembrie 2018. Festivalul Internațional de Dans reunește companii renumite de dans din străinătate, precum și companii de dans din Ungaria. Baletul modern și dansul contemporan își asumă rolul principal, dar și dansul folcloric și alte câteva genuri apar în programul acestui festival. Festivalul este de asemenea o platformă de lansare și prezentare pentru școlile locale de dans și ansamblurile de dans.

În cadrul Galei Internaționale de Balet, alături de cei doi prim-balerini ai Operei Naționale București, participă balerini din Danemarca, Israel, Spania, Slovacia și Ungaria. Vor fi prezentate spectaculoase părți din piese de dans modern și din repertoriul clasic.

Cristina Dijmaru s-a născut în anul 1988 la Buftea, România. Începe să studieze dansul clasic la Liceul de Coregrafie „Floria Capsali”. După absolvire, își continuă studiile, timp de trei ani, la Universitatea Română de Științe și Arte „Gh. Cristea”, secția: Artele Spectacolului-coregrafie. A urmat mai multe stagii de dans cu maeștrii V*ladimir Vasiliev, Gilbert Meyer* și *Sergiu Ștefanski* pentru dans clasic, cu *Rosa Olimpya Estrella* pentru flamenco și un stagiu de perfecționare a tehnicii Kylián cu *Arlette Von Boven*. În anul 2007 se alătură corpului de balet al Operei Naționale București, iar din 2012 este numită Prim-Balerină. În această perioadă își îmbogățește repertoriul cu numeroase roluri din spectacole clasice și contemporane, este invitată să danseze pe diferite scene din Italia, Germania, Spania, India și Taiwan.

Bogdan Cănilă s-a născut în 1987 la Iași, România. A început să studieze dansul clasic la Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” din Iași și apoi a continuat la Liceul de Coregrafie „Floria Capsali” din București. După absolvire, și-a continuat studiile, timp de trei ani, la Universitatea Română de Științe și Arte „Gh. Cristea”, secția: Artele Spectacolului-coregrafie.

Atât pe parcursul studiilor cât și după finalizarea lor, se perfecționează prin stagii susținute de către personalități artistice precum *Vladimir Vasiliev* și *Gilbert Mayer*. În anul 2007 se alătură corpului de balet al Operei Naționale București, iar din 2012 este numit Prim-Balerin, fiind invitat să danseze pe diferite scene din Italia, Spania, Germania, India, Japonia, Taiwan și America.

Cea mai veche casă din Sălaj a fost restaurată!

O casă tradiţională din lemn cu acoperiş de paie, datând din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, aflată pe lista monumentelor istorice şi catalogată de specialiştii în etnografie ca fiind cea mai veche şi mai importantă din Sălaj, a fost reabilitată printr-un proiect european. Gospodăria ţărănească ce include casa, o şură tradiţională, un găbânaş (magazie n.r.) şi o oloire (instalaţie de producere a uleiului n.r.) a fost inaugurată sâmbătă, în prezenţa oficialităţilor locale şi judeţene şi a sute de localnici.

Cunoscută drept „Casa Lupuţ din Cizer”, imobilul, care era înainte de reabilitare la un pas de colaps, cu acoperişul din paie distrus în mare parte şi structura de lemn putrezită, a avut, de-a lungul vremii, inclusiv destinaţia de biserică, numele lui fiind legat şi de un alt monument reprezentativ din localitate, biserica de lemn a lui Horea, mutată între timp la Muzeul Etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca.

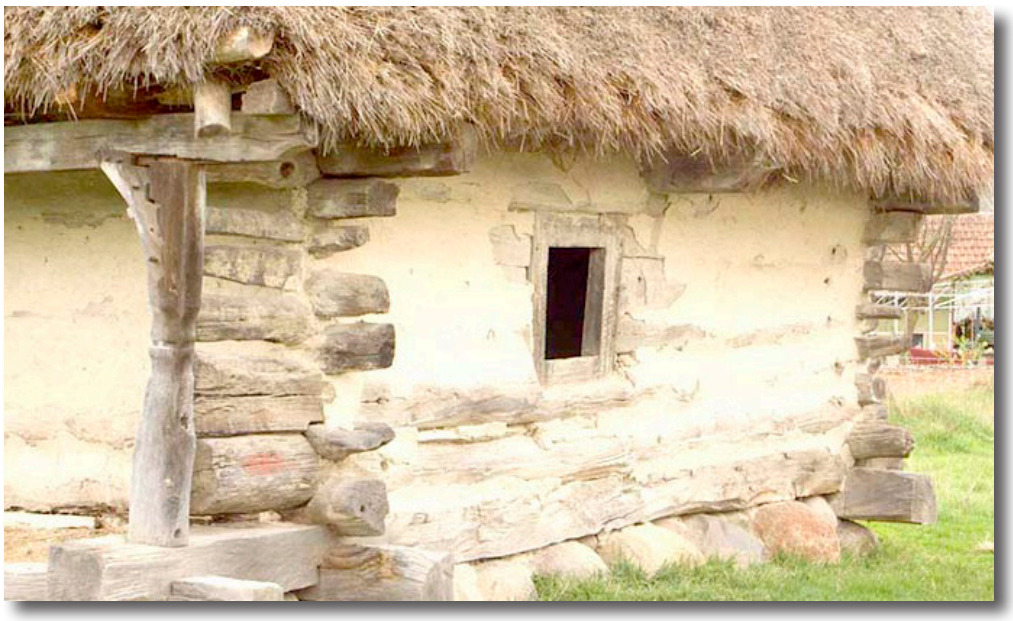

Construită iniţial lângă o vale şi fiind inundată aproape în fiecare primăvară, casa a fost mutată, pentru a fi salvată, în spatele şcolii noi, în 1987. Casa are o valoare arhitecturală deosebită, datorită vechimii, amplorii construcţiei, motivelor decorative din portalul uşii interioare, din cadrele ferestrelor şi din stâlpii târnaţului. Valoarea ei derivă şi din faptul că este una din ultimele case cu paie, fiind reprezentativă pentru toată regiunea de sub Meseş.

„În urmă cu vreo 40 de ani, într-o notiţă în ziarul Scânteia am citit că în Cizer este o casă care ar fi bine să fie transformată în muzeu. Am încercat atunci, prin puterile mele, şi am determinat Muzeul Judeţean Zalău s-o cumpere. În anul 2000, »cuşma« era spartă şi venea iarna. Cu forţe locale şi oameni inimoşi am reacoperit-o. Dar paiele nu rezistă şi aşa că din nou s-a deteriorat. Nu m-am lăsat, am bătut pe la toate uşile şi norocul nostru a fost că fostul primar a accesat un proiect european. Eu mulţumesc lui Dumnezeu, că de azi pot muri liniştit, din acest motiv”, a declarat, la festivitatea de inaugurare, învăţătorul Petru Galiş, unul din iniţiatorii şi susţinătorii proiectului reabilitării casei tradiţionale.

Casa este amplasată actualmente în spatele şcolii ce poartă numele fostului conducător al răscoalei ţărăneşti de la 1784 din Transilvania, Vasile Ursu, cunoscut ca Horea, ce şi-a legat destinul de localitatea sălăjeană prin biserica ce a clădit-o aici către finalul secolului al XVIII-lea. Potrivit legendelor locale, meşterii ce au lucrat la ridicarea lăcaşului de cult sub îndrumarea lui Horea au stat chiar în casa ce ce este reabilitată în prezent, ce era la vremea respectivă una din cele mai mari şi mai frumoase construcţii de lemn din sat.

Practic, casa aceea este cea mai importantă casă veche din judeţul Sălaj în momentul de faţă. Ultimul locuitor al casei a fost Lupuţ Ioan a Giurchii Floroaie din Cizer. Casa a fost declarată monument istoric în anul 2004. Aflată iniţial în proprietatea Muzeului Judeţean de Istorie şi Artă Zalău, ea a trecut în 2009 în posesia administraţiei locale din Cizer, care şi-a dorit punerea în valoare a monumentului istoric prin realizarea într-un nou amplasament a unei gospodării tradiţionale, care să includă şi alte construcţii specifice zonei.

La Palatul Culturii din Târgu-Mureș

„Cronica” – publicație săptămânală a românilor din Ungaria, editată de Editura de Presă şi Carte Românească „Cronica” Nonprofit SRL. Director executiv şi Redactor-şef: **Delia Elena Kovács.** Colectiv redacțional: **Corina Sebestyén** şi **Pr. Petru Puşcaş.** Colaboratori: **József Vmirjáncki, Mónika Kelemen Nagy.** Tehnoredactor: **E. Kovács.** Adresă editură/redacție: 5700 Giula, str. Sáros nr. 17, C.p.: 165. Telefon: 66/462-738. Fax: 66/462-738. E-mail: cronica33@gmail.com, http://www.cronica33.hu/ sau http://www.atruroman.hu/cronica. Tiparul: Földesi Nyomda, 5630 Békés, str. Verseny nr. 4. Director: **Földesi Zoltán**. Index: ISSN 1588-4570. Abonamente: la redacție, personal, prin mandat poştal sau transfer bancar. Abonament pe un an: 3.485 forinți. A lap megjelenését biztosítja a Magyarországi Románok Országos Önkormányzata az „Emberi Erőforrás Támogatáskezelő” hozzájárulásával. Apariția publicației este asigurată prin Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria cu finanțare de la „Fondul de Subvenții al Resurselor Umane” din cadrul Ministerului Resurselor Umane. Responsabilitatea juridică a conținutului articolelor publicate în Cronica aparține autorilor.